

FYLKESMANNEN I FINNMARK
Landbruksavdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI
Eanandoalloossodat

Landbruks- og Matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Deres ref

Deres dato

Vår ref

Sak 2008/500

Ark 520

Vår dato

14.03.2008

Saksbehandler/direkte telefon: Una Kyrkjebø - 78 95 05 92

Høringsuttalelse - ” Klimaskifte for jordvernet”.

Fylkesmannen er høringsinstans til rapporten ” Klimaskifte for jordvern”.

Jordvernrapporten var tema på opplæringskonferansen 13. og 14. februar til det nyvalgte fylkeslandbruksstyret i Finnmark. Fylkesmannens høringsuttalelse vil bli forelagt Fylkeslandbruksstyret i møte den 17. april d.å., og innspill som kommer frem i møte vil bli oversendt departementet.

Landbruksdepartementet ber i høringsbrevet om reaksjoner og synspunkter på jordverngruppas forslag til virkemidler jfr. rapporten kapittel 5.

Innledningsvis vil Fylkesmannen i Finnmark komme med en generell betraktning før de enkelte forslag til nye virkemidler blir kommentert. Gruppens sammensetning har vært god og jordverngruppen har kommet med en meget grundig og informativ rapport med mange bra forslag til virkemidler for å styrke jordvernet. Men forslagene til virkemidler bærer noe preg av å konsentrere seg først og fremst om utfordringer i sentrale pressområder Sør-Norge. Rapporten har i for liten grad vurdert regionale utfordringer. Det er viktig å ha et bredt spekter av virkemidler som stimulerer til jordvern og aktiv landbruksdrift og som tar hensyn til ulike regionale utfordringer.

Det er naturlig at man konsentrerer seg om de store jordbruksområder som er utsatt for størst utbyggingspress. Men selv om jordbruksarealet er forholdsvis lite i Finnmark er det en meget viktig ressurs for levedyktige lokalsamfunn både med hensyn til næring, bosetning og bevaring av kulturlandskap.

I Finnmark er det kun i enkelte kommuner at det er et stort utbyggingspress på landbruksjord. Dette er samtidig tettsteder med aktivt landbruksdrift hvor det er stor etterspørsel etter landbruksjord. En av utfordringene i Finnmark er imidlertid at landbruksjord i enkelte kommuner ligger brakk og ikke blir brukt. I Finnmark er det derfor viktig at man stimulerer til at jorda blir dyrket ved positive tiltak og at man har effektive virkemidler mot vanhevd av jord.

En hensiktsmessig kombinasjon av sanksjoner og positive virkemidler for å styrke jordvern og ivaretagelse av kulturlandskapet blir derfor viktig.

Det er nødvendig med nye sanksjoner og styrking av de juridiske virkemidler for å verne landbruksjorda, men det er også viktig at man legger stor vekt på de positive tiltak som informasjonsprogram, opplæringstiltak og kompetanseheving på de ulike forvaltningsnivåer for å styrke bevisstheten om jordvern og ivaretagelse av kulturlandskap.

Fylkesmannen er derfor meget positiv til jordvernsgruppa forslag om at det utarbeides et informasjonsprogram med sikte på å "vinne hjertene" for jordvern. Dette er et viktig virkemiddel og bør tillegges stor vekt i en nasjonal jordvernstrategi. Politiske aktører og befolkningen for øvrig må forstå hensikten og viktigheten med jordvern for at politikken skal få tilstrekkelig støtte og virkning.

Fylkesmannen støtter også forslaget om at sentrale myndigheter kan igangsette regionale planprosesser. Det er nødvendig at det regionale politiske nivå ansvarliggjøres på landbruksområdet. De regionale planprosessene må forankres lokalt og sikre bred deltagelse fra berørte parter og politiske myndigheter. Dette vil gi eierskap og legitimitet til planene.

Når det gjelder forslaget om endringer i jordloven er Fylkesmannen enig i at landbrukets bygninger underlegges kravet om omdisponeringstillatelse. Forslaget om at Fylkesmannen skal få tilsynsansvar for kommunene, alternativt om man skal vurdere om kommunens vedtaksmyndighet etter jordloven reverseres, må imidlertid ses i lys av fordeling og bruk av ressursene mellom de ulike forvaltningsnivåer.

Istedenfor å bruke store ressursene på tilsyn ved statlig regionalt nivå bør det legges mer ressurser til landbruksforvaltningen på det kommunale nivå enn det gjøres i dag. Det er viktig med kompetanse og tilstrekkelig personalressurser på vedtaksnivået, og det bør satses på opplæring både av administrasjon og politisk nivå i kommunene. Fylkesmannen bør i enda større grad enn i dag ha en aktiv dialog med kommunene, gi veiledning og ha et forpliktende samarbeid med kommunene innen landbruksområdet.

Dette forutsetter en økt fokus på landbruk i en del kommuner. Fylkesmannen har i dag liten mulighet for å følge opp, eventuelt gripe inn i kommunens praksis i forvaltningen av juridiske virkemidler. KOSTRA -rapporteringen gir ikke tilstrekkelig grunnlag for å vurdere kommunenes praksis i forhold til ivaretagelse av jordvern hensyn. |En viss grad av tilsyn med kommunenes forvaltning vil kunne ha verdi i forhold til veiledning av kommunene, både på administrativt og politisk nivå. Fylkesmannens rolle som klageinstans er ikke egnet for å sikre at jordvernet ivaretas i den enkelte kommune, da klagesakene i størst grad omfatter avslag på søknad om deling og omdisponering.

En eventuell vurdering av reversering av kommunal myndighet må ses i lys av det ovennevnte og det er også nødvendig med tilstrekkelig informasjon om kommunens nåværende praktisering/ forvaltning av sin vedtaksmyndighet etter jordloven for å kunne foreta en grundig vurdering av dette spørsmålet.

Jordverngruppas forslag om innføring av hjemmel for vern av jordressurser kan være et effektivt vern for å sikre enkelte jordbruksarealer mot utbyggingspress i tettbefolkede strøk av landet. Vi ser ikke at det dette vil være sentralt virkemiddel i Finnmark, og anser at innføring av vernebestemmelse kan innebære en viss fare at den ikke vernede jorda vil få en dårligere beskyttelse og større press på omdisponering. Plan- og bygningsloven bør etter Fylkesmannens mening være det sentrale og viktigste virkemiddel for jordvern. Fylkesmannen støtter derfor forslaget om styrking av virkemidler i plan- og bygningsloven, på alle forvaltningsnivåer, samt innføring av forlenget bindingstid for planene. Rikspolitiske retningslinjer og bestemmelser om jordvern samt sektorsamarbeid er et viktig supplement her for å styrke virkemidlene etter plan- og bygningsloven.

Fylkesmannen bifaller også synspunktet om at uavhengig av forvaltingsreformen bør det beholdes et sterkt kompetansemiljø innen landbruks- areal- og ressursforvaltning på statlig regionalt nivå. Det statlige regionale nivå bør ha ansvar for både juridiske, økonomiske og

andre virkemidler innen landbrukspolitikken. En splitting av landbruksforvaltningen på regionalt nivå vil kunne svekke en nødvendig helhetlig tilnærming til jordvern. Fylkesmannen anser et sterkt kompetansemiljø for landbruksforvaltning på regionalt nivå som et viktig element for å styrke kompetansenivået og ressursene til landbruksforvaltningen i kommunene.

Det er viktig at kommunene fortsatt er vedtaksmyndighet og planmyndighet, det er deres samlede ressurser og kompetanse som avgjør om en greier å oppfylle målene om et styrket jordvern. Dersom kommunene ikke greier å holde innsatsen på et tilstrekkelig nivå, vil det være en bedre løsning at Fylkesmannen overtar vedtaksmyndigheten. I Finnmark har vi flere gode eksempler på interkommunal landbruksforvaltning kan gi kommunene den nødvendige kompetansen og ressursen til en bedre ressursforvaltning. For å bidra til økt samarbeid og interkommunal forvaltning på landbruksområdet kunne Fylkesmannen få større grad av ansvar for fordeling av økonomiske virkemidler til kommunene. På den måten kunne en stimulere til oppbygging av felles kompetansemiljø for kommuner som har spesielle utfordringer ift. ressursbruk.

Fylkesmannen er positiv til at det utarbeides en nytt og ambisiøst politisk mål for ytterligere reduksjon i omdisponering av dyrka mark. For at dette skal bli et effektivt virkemiddel er det nødvendig med pålitelig arealdokumentasjon jfr. forslag 8. KOSTRA som rapporteringssystem må revideres og bli en mer effektiv og pålitelig kilde til informasjon. Gårdskartprosessen vil også innebære at det blir mer tilgjengelig informasjon om arealdisponering.

Avslutningsvis vil Fylkesmannen påpeke at det er et meget viktig og nødvendig arbeid som nå har startet. Vern av våre produktive jordareal er en sammensatt utfordring som vil kreve ressurser og høy prioritet i fremtiden slik at vi kan snu den utviklingstendens som blir skissert i rapporten.

Med hilsen

Øystein Ballari
landbruksdirektør

Karianne Holm-Varsi
fylkesjordsjef